

Leerdoelen

- U kunt mogelijke knelpunten in het kader van een bedrijfsopvolging bij uw cliënten met een open CV-structuur benoemen.
- Bij bestaande open CV-structuren kunt u uw cliënt de bedrijfsopvolgingsregeling optimaal laten benutten.
- Bij nieuw op te zetten open CV-structuren kunt u anticiperen op een latere bedrijfsopvolging.

Probleemstelling

Hoe kunt u bij open CV-structuren optimaal gebruikmaken van de bedrijfsopvolgingsregeling?

Analyse

Welke aandachtspunten zijn er bij splitsing in het kader van bedrijfsopvolging?

Open commanditaire vennootschap als houdster

Een steeds vaker toegepaste wijze om vermogen uit de publiciteit te houden, is het opzetten van een structuur met een open commanditaire vennootschap (open CV). Het voordeel van een open CV is dat deze geen jaarstukken hoeft te publiceren. De omvang en samenstelling van het vermogen hoeft dus niet openbaar te worden gemaakt.^[1]

De term 'open CV' is een fiscale term. Een CV is open als toetreding of vervanging van commanditaire vennoten plaats kan hebben zonder toestemming van alle vennoten, behorende zowel als commanditaire vennoten.^[2] De commanditaire participaties in een open CV worden gelijkgesteld met een aandeel (in een kapitaalvennootschap).^[3] Hierdoor heeft de dga (die meer dan 5% van de participaties houdt) een aanmerkelijk belang in de open CV. De bedrijfsopvolgingsregeling is daarmee onder dezelfde voorwaarden van toepassing op een open CV als op een B.V.

De 'basisvariant' van de open CV-structuur kan als volgt worden omschreven:

- de commanditaire vennoot van de open CV is de dga;
- de behorende vennoot van de open CV is een stichting, waarvan de dga (enig) bestuurder is;
- de open CV is de topholding en houdt via een tussenholding-BV de aandelen in de actieve werkmaatschappij(en);
- de open CV bezit de beleggingen, overtollige liquide middelen en vorderingen.

In de praktijk heeft het opzetten van een open cv-structuur verschillende aandachtspunten. In het kader van deze e-learning wordt daarop niet verder ingegaan.

Bedrijfsopvolging

Om optimaal gebruik te maken van de bedrijfsopvolgingsregeling kiest een dga er vaak voor om alleen het ondernemingsvermogen te schenken. Het beleggingsvermogen blijft dan achter bij de dga. De schenking van beleggingsvermogen leidt immers tot directe heffing van inkomstenbelasting en schenkbelasting (behoudens de 5% beleggingsmarge). Bovendien is het meestal ook onwenselijk dat het beleggingsvermogen overgaat. Voor de dga dient dit veelal als pensioenpot en 'appeltje voor de dorst'. In bedrijfsopvolgingstrajecten is het dan ook zeer gebruikelijk dat wordt geherstructureerd voorafgaande aan de schenking.

Juridische splitsing in kader van bedrijfsopvolging

Een optimale bedrijfsopvolgingsstructuur kan de dga doorgaans eenvoudig bereiken door een

juridische splitsing. De holding kan het beleggingsvermogen bijvoorbeeld afsplitsen naar een nieuwe vennootschap. Ook is het mogelijk dat de holding het ondernemingsvermogen afsplitst naar één of meerdere nieuwe vennootschap(pen). Meerdere vennootschappen kunnen bijvoorbeeld wenselijk zijn bij meerdere bedrijfsopvolgers. De vennootschap(pen) met het ondernemingsvermogen kunnen vervolgens worden geschonken met toepassing van de bedrijfsopvolgingsregeling.

Voor zowel de inkomstenbelasting als vennootschapsbelasting kan een juridische splitsing onder voorwaarden fiscaal geruisloos plaatsvinden. Een belangrijke voorwaarde is dat de juridische splitsing niet in overwegende mate is gericht op het ontgaan of uitstellen van belastingheffing (antimisbruiktoets). Hieraan wordt geacht te zijn voldaan, als de splitsing is ingegeven door zakelijke overwegingen.

Bij een juridische splitsing in het kader van bedrijfsopvolging is het de vraag of men voldoet aan deze antimisbruiktoets. Enerzijds zullen er bedrijfseconomische belangen zijn voor de vennootschap, zoals het zekerstellen van de toekomst van de onderneming. Anderzijds zullen ook aandeelhoudersmotieven een rol spelen. Om te voldoen aan de antimisbruiktoets dienen de bedrijfseconomische belangen van de vennootschap de doorslaggevende reden te zijn voor de splitsing.^[4] De wetgever heeft in de parlementaire geschiedenis echter een belangrijke toezegging gedaan.^[5] Een juridische splitsing in het kader van een reële bedrijfsopvolging wordt niet aangemerkt als een splitsing die is gericht op het ontgaan of uitstellen van belastingheffing. De antimisbruiktoets vormt dus geen belemmering voor een juridische splitsing in het kader van een bedrijfsopvolging. Met een juridische splitsing kan een dga dus (eenvoudig) zonder belastingheffing een optimale bedrijfsopvolgingsstructuur creëren.

Voor de bedrijfsopvolgingsregeling in de schenk- en erfbelasting heeft een fiscaal geruisloze juridische splitsing verder geen invloed op de bezitstermijn. Hiervoor is namelijk een tegemoetkoming opgenomen. De bezitsperiode van de oude aandelen wordt opgeteld bij de nieuwe aandelen, als ware het één periode.

Om deze redenen wordt een juridische splitsing veelvuldig gebruikt om in het kader van een aanstaande bedrijfsopvolging een optimale structuur te creëren.

Splitsing niet mogelijk bij een open CV

Om gebruik te kunnen maken van de fiscale splitsingsfaciliteiten moet sprake zijn van een overgang onder algemene titel in het kader van een splitsing van een rechtspersoon. Fiscaal wordt hierbij aangesloten bij de civielrechtelijke regeling voor juridische splitsingen. Een open CV is echter geen rechtspersoon. Hierdoor kan deze niet juridisch gesplitst worden, waardoor de fiscale splitsingsfaciliteiten niet kunnen worden toegepast. Hierdoor kan de dga een optimale bedrijfsopvolgingsstructuur niet bereiken door middel van een splitsing, zonder dat hij tegen belastingheffing aanloopt. Dit maakt structuren met een open CV als houdstervenootschap inflexibel voor bedrijfsopvolging.

^[1] De waarde van het vermogen dat is ingebracht in de open CV moet overigens wel worden ingeschreven bij de KvK (art. 18, sub b Handelsregisterbesluit 2008).

^[2] Art. 2 lid 3 sub c AWR.

^[3] Art. 2 lid 3 sub f AWR.

^[4] Kamerstukken II 1997/98, 25 709, nr. 9, p. 5.

^[5] Kamerstukken II 2009/10, 32 129, nr. 8, p. 65.

Welke alternatieven zijn er voor bestaande open CV-structuren om een optimale bedrijfsopvolgingsstructuur te creëren?

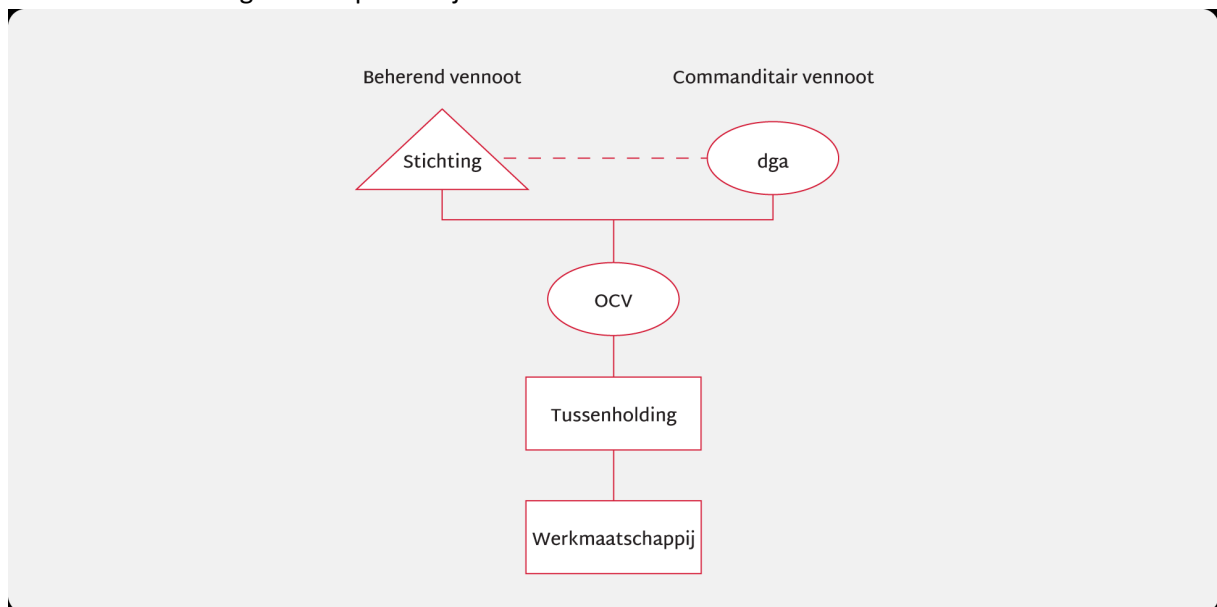
Een open CV bezit doorgaans (veel) beleggingsvermogen. Dit komt omdat dergelijke structuren meestal zijn opgezet met als doel om vermogen te anonimiseren. De onmogelijkheid om een open CV fiscaal geruisloos te splitsen, vormt daarom een belangrijk nadeel bij een schenking met toepassing van de bedrijfsopvolgingsregeling. Dit geldt des te meer, als de open CV-structuur is opgezet vanuit een bestaande holdingstructuur met een B.V. Bij een B.V.-structuur kan het beleggingsvermogen wel worden afgesplitst, waarna de aandelen met het ondernemingsvermogen geschonken worden. In dit onderdeel wordt daarom ingegaan op mogelijke alternatieven voor bestaande open CV-structuren om zonder belastingheffing een optimale bedrijfsopvolgingsstructuur te creëren.

Nieuwe B.V. als topholding

Om problemen met de bezitsei te voorkomen, moet de oplossing worden gevonden in de fiscale reorganisatiefaciliteiten. Door een aandelenfusie van de open CV met een nieuwe B.V. is het mogelijk om een nieuwe tophoudster te creëren. Deze nieuwe vennootschap kan wel juridisch gesplitst worden. Voorafgaande aan de splitsing moet dan een dividenduitkering van het beleggingsvermogen of het ondernemingsvermogen plaatsvinden. Bij het uitkeren van ondernemingsvermogen is een extra aandachtspunt de bezitsei voor de schenk- en erfbelasting.

Door deze herstructurering is weer een optimale bedrijfsopvolgingsstructuur gecreëerd. De structuur kan daarna verder worden opgeschoond om de structuur ook praktisch te krijgen. Hierna zullen wij de hiervoor omschreven stappen nader toelichten.

Schematische weergave oorspronkelijke situatie:

(In de illustraties wordt open CV afgekort tot OCV)

Stap 1: aandelenfusie

Bij een aandelenfusie draagt de dga de commanditaire participaties in de open CV over aan de nieuwe holding-B.V. tegen uitreiking van aandelen. Een dergelijke aandelenfusie kan onder voorwaarden zonder heffing van inkomstenbelasting plaatsvinden. Net zoals bij een juridische

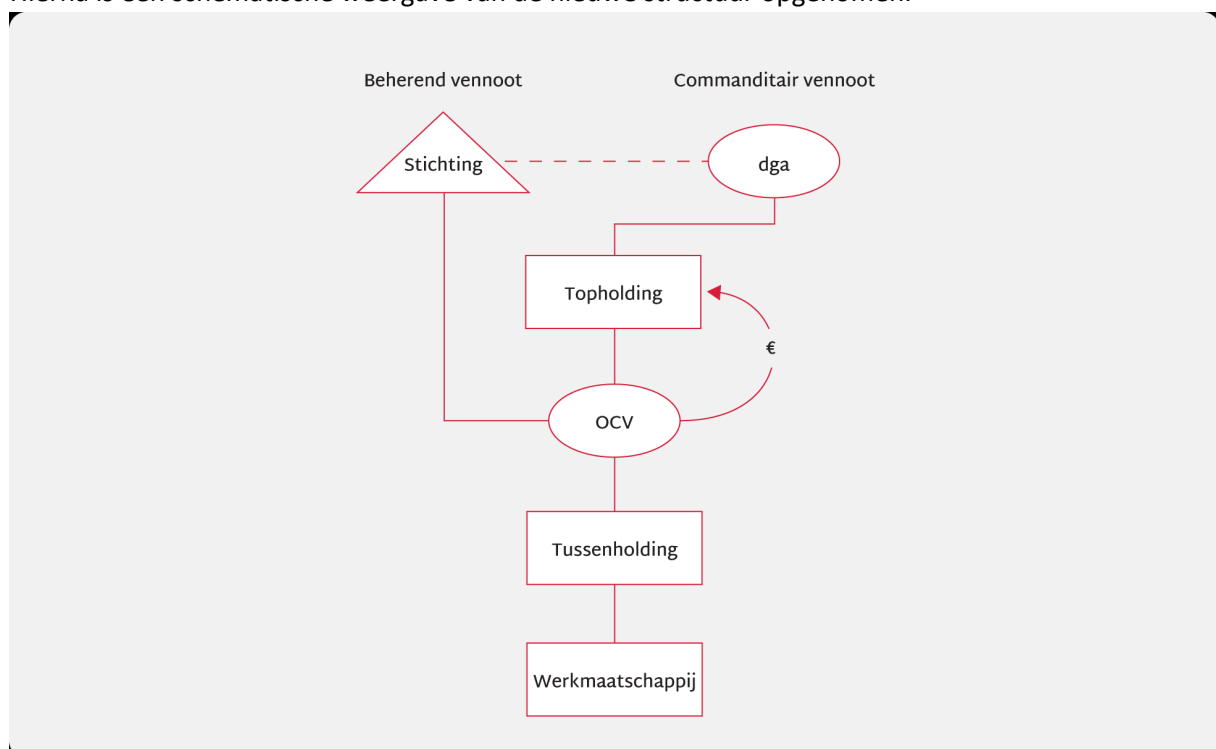
splitsing, geldt als belangrijke voorwaarde dat de aandelenfusie niet in overwegende mate gericht is op het ontgaan of uitstellen van belastingheffing. De eerder besproken toezegging van de wetgever over de toepassing van de antimisbruiktoets bij bedrijfsopvolging is alleen beperkt tot juridische splitsingen. Naar onze mening zou deze toezegging echter ook moeten gelden voor een aandelenfusie (voorafgaande aan een juridische splitsing), aangezien de antimisbruiktoets in beide reorganisatiefaciliteiten vergelijkbaar is.[6] Voor een aandelenfusie in het kader van een bedrijfsopvolging heeft de wetgever bovendien opgemerkt dat er in de regel zakelijke overwegingen aan de fusie ten grondslag liggen.[7] Wij gaan er daarom vanuit dat bij een aandelenfusie in het kader van een reële bedrijfsopvolging voldaan zal worden aan de antimisbruiktoets.[8] De aandelenfusie kan in dat geval zonder belastingheffing plaatsvinden.

Voor de schenk- en erfbelasting geldt dat bij een fiscaal geruisloze aandelenfusie de bezitsperiode intact blijft. Hiervoor is namelijk dezelfde tegemoetkoming als voor splitsingen opgenomen. De bezitsperiode van de oude aandelen wordt opgeteld bij de nieuwe aandelen, als ware het één periode. Opmerkelijk is dat deze tegemoetkoming volgens de letterlijke tekst alleen lijkt te gelden voor de bezitstermijn op het niveau van de aanmerkelijkbelanghouder (de aandelen) en niet op het niveau van de vennootschap (de onderneming).[9] Dit lijkt niet de bedoeling van deze regeling. In de praktijk lijkt de Belastingdienst hier soepel mee om te gaan. Zekerheidshalve is het raadzaam om hiervoor een expliciete goedkeuring te krijgen (bijvoorbeeld bij het vooroverleg over de herstructurering).

Stap 2: dividenduitkering

Na de aandelenfusie kan het beleggingsvermogen van de open CV worden overgedragen naar de nieuwe topholding door een dividenduitkering. Met toepassing van de deelnemingsvrijstelling kan dit vrij van vennootschaps- en dividendbelasting geschieden. Mogelijk moet de vennootschap wel afrekenen over de eventuele stille reserves in het uitgekeerde vermogen.

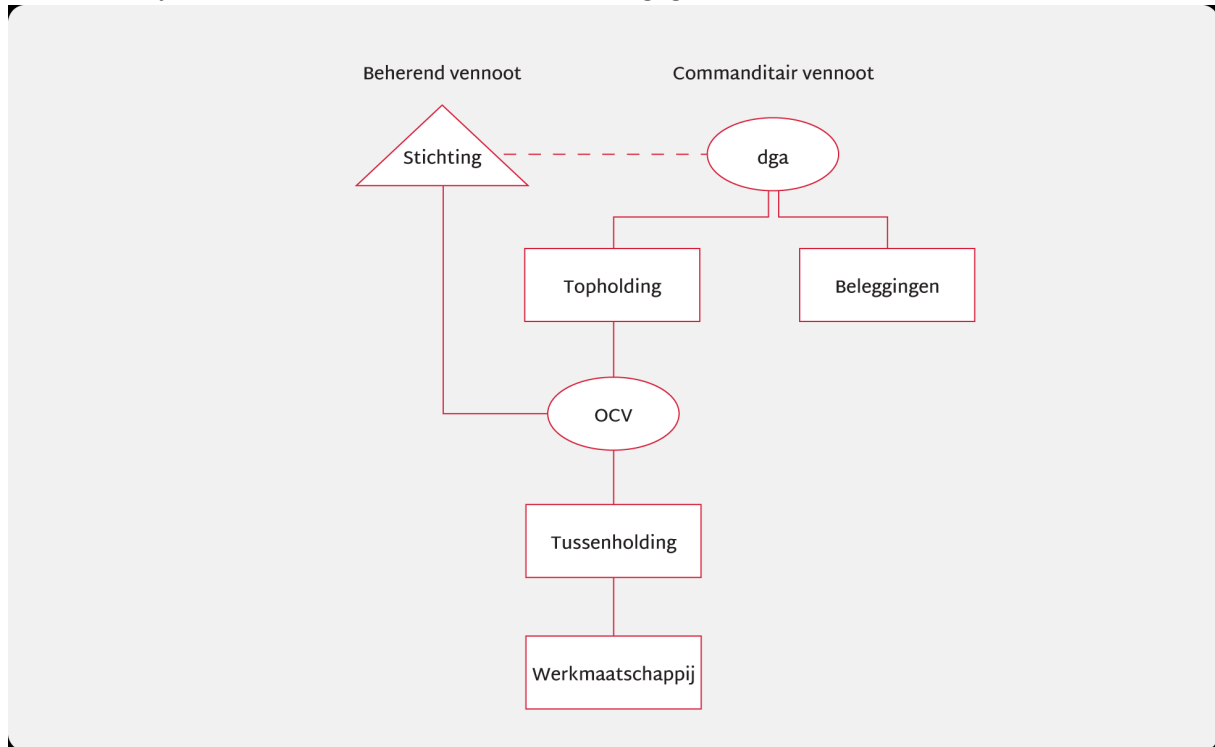
Hierna is een schematische weergave van de nieuwe structuur opgenomen.

Stap 3: juridische splitsing

In deze nieuwe structuur met een B.V. als topholding kan vervolgens een juridische splitsing plaatsvinden, zoals hiervoor besproken. Belangrijk om te beseffen is dat door de herstructurering in feite de eerdere anonimisering van het vermogen ongedaan wordt gemaakt. In het kader van een juridische splitsing moet namelijk een voorstel tot splitsing ter inzage worden gelegd bij het handelsregister. In het splitsingsvoorstel staat een beschrijving en de waarde van alle vermogensbestanddelen van de splitsende vennootschap.

De uiteindelijke structuur is hierna schematisch weergegeven.

Stap 4: optimaliseren van de structuur

Na de juridische splitsing blijft de bedrijfsopvolger achter met een uitgebreide structuur. Het kan wenselijk zijn om deze structuur op te schonen en te anonimiseren. Bij dergelijke herstructureringen binnen vijf jaar na de schenking zal rekening moeten worden gehouden met de gevolgen voor de voorzettingseis in de schenk- en erfbelasting.

Ook de dga heeft nu een niet-geanonimiseerde structuur met beleggingsvermogen. Indien gewenst kan dit vermogen na schenking opnieuw worden geanonimiseerd door middel van een open CV-structuur.

[6] De antimisbruiktoets is namelijk in beide gevallen gebaseerd op artikel 15 van Richtlijn 2009/133/EG (Fusierichtlijn).

[7] Kamerstukken II 1999/2000, 26 727, nr. 7, p. 151.

[8] Ons is niet bekend of de Belastingdienst dezelfde mening is toegedaan.

[9] Zie ook A.M.A. de Beer, 'Ondernemingsvermogen voor de BOR-AB: enkele knelpunten', WFR 2015/1319, onderdeel 7.3.1 en J.A. Bult, 'Juridische (af)splitsing en bedrijfsopvolging', KWEP 2017/11, onderdeel 5.3.

s er een mogelijke oplossing voor nieuw op te zetten open CV-structuren?

Een open CV-structuur wordt doorgaans opgezet vanuit een bestaande structuur met een B.V. als topholding. De dga brengt zijn aandelen in de holding-B.V. dan in een nieuw opgerichte open CV. Als tegenprestatie krijgt hij commanditaire participaties in de open CV.

Het opzetten van een open CV-structuur kan fiscaal geruisloos plaatsvinden op basis van de aandelenfusiefaciliteit. Eén van de voorwaarden is dat de open CV eigen aandelen (lees: participaties) moet uitreiken. Hierbij is het toegestaan om te werken met soort aandelen.[10] Het is dus mogelijk om bij de aandelenfusie letterparticipaties A en B uit te geven. Letterparticipaties A kunnen dan recht geven op het beleggingsvermogen en letterparticipaties B op het ondernemingsvermogen (of vice versa). In feite vindt hierdoor een splitsing plaats op het niveau van de aandelen (statutaire splitsing) in plaats van op het niveau van de vennootschap. In de toekomst kunnen de letterparticipaties B (die recht geven op het ondernemingsvermogen) worden geschonken aan de beoogde bedrijfsopvolger. De nieuwe open CV-structuur is daarmee 'BOR-proof' gemaakt. Zoals hiervoor besproken, blijft bij een fiscaal geruisloze aandelenfusie de bezitsperiode voor de schenk- en erfbelasting intact.

Verlettering participaties bij bestaande open CV-structuur

Ook bij bestaande open CV-structuren kan de verlettering van de participaties een oplossing bieden. Voor de inkomstenbelasting leidt de verlettering van de commanditaire participaties niet tot een vervreemding van het aanmerkelijk belang.[11] De dga behoudt namelijk het volledige belang in de vennootschap. De verlettering leidt wel tot een issue voor de schenk- en erfbelasting. Volgens de Belastingdienst begint door de verlettering namelijk een nieuwe bezitstermijn te lopen.[12] Hiervoor is geen tegemoetkoming in artikel 9, tweede lid Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting opgenomen, zoals bij een juridische splitsing wel het geval is. Het is overigens de vraag of het standpunt van de Belastingdienst terecht is.[13]

Een belangrijk nadeel van deze variant voor een bestaande open CV is dus dat de dga de letterparticipaties met het ondernemingsvermogen pas na vijf jaar kan schenken met toepassing van de bedrijfsopvolgingsregeling. Bovendien loopt de dga het risico dat hij binnen een jaar na de verlettering onverhoopt komt te overlijden en de bedrijfsopvolgingsregeling eveneens niet van toepassing is.

Conclusie

Door een aandelenfusie met een nieuwe tophoudster is het mogelijk om fiscaal geruisloos een optimale bedrijfsopvolgingsstructuur te bereiken voor een bestaande open CV-structuur. Bovendien kan de bezitsperiode voor de schenk- en erfbelasting intact blijven. Toch kleven aan deze variant enkele belangrijke nadelen. Daarnaast gaat deze variant gepaard met de nodige (extra) kosten voor de dga.

[10] Besluit van 9 maart 2018, nr. 2018-27139 (aanmerkelijk belang), onderdeel 5.7.

[11] Besluit van 9 maart 2018, nr. 2018-27139 (aanmerkelijk belang), onderdeel 4.3.

[12] Besluit van 23 juli 2018, nr. 2018-0000119906 (Wob-verzoek bedrijfsopvolgingsregeling), p. 2.

[13] Zie L. Roos, Frustratie (over de) bezits- en voortzettingstermijn, FTV 2019-44 en de aantekening van redactie Vakstudie-Nieuws bij Wob-verzoek bedrijfsopvolgingsregeling, V-N 2018/59.11.

Praktijk

Voor welke dossiers is dit relevant?

Dossiers waarin een open CV-structuur is geadviseerd en dga's die overwegen een open CV-structuur op te zetten en in de toekomst mogelijk gebruik willen maken van de bedrijfsopvolgingsregeling in de inkomstenbelasting en de Successiewet.

Welke aandachtspunten en adviesmogelijkheden ziet u?

Enkele belangrijke aandachtspunten zijn onder meer de voorwaarden van de bedrijfsopvolgingsregeling en doorschuiffaciliteiten en het juist 'voorsorteren' op deze faciliteiten. Het is aan te raden om met de inspecteur af te stemmen in hoeverre er voldaan wordt aan de antimisbruiktoets.

Heeft tijdens de bezitsperiode een fiscaal geruisloze aandelenfusie, juridische splitsing of juridische fusie plaatsgevonden, dan heeft dit in beginsel geen invloed op de bezitstermijn. Voor deze situaties is namelijk een tegemoetkoming opgenomen in artikel 9, lid 2 Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting (UR S&E). De bezitsperiode van de oude aandelen wordt in dat geval opgeteld bij de nieuwe aandelen, als ware het één periode. Opmerkelijk is dat deze tegemoetkoming volgens de letterlijke tekst alleen lijkt te gelden voor de bezitstermijn op het niveau van de aanmerkelijkbelanghouder (de aandelen) en niet het op niveau van de vennootschap (de onderneming). Dit lijkt niet de bedoeling van deze regeling. Zekerheidshalve is het raadzaam om hiervoor een expliciete goedkeuring te krijgen.

Tevens dient de CV-akte aan een kritische blik onderworpen te zijn alvorens een start wordt gemaakt met de herstructurering, omdat de stemrechten voor meer dan 50% in handen moeten blijven van de nieuwe tophoudster. Ligt het stemrecht voor 50% of meer in handen van de beherend vennoot, dan wordt mogelijk niet voldaan aan alle voorwaarden.

Verder is van belang op te merken dat de nieuwe tophoudster volgens artikel 3.55 derde lid Wet IB 2001 voor meer dan 50% gerechtigd moet zijn tot de stemrechten van de open CV.[14] Een aandachtspunt hierbij is de CV-overeenkomst. Hierin moet een bepaling zijn opgenomen die voorziet in de toekenning van de stemrechten aan de commandite, feitelijk de dga. Indien hier niets over staat opgenomen, kan dit mogelijk een belemmering voor toepassing van de faciliteit zijn.

Een dividenduitkering van het beleggingsvermogen door de open CV leidt bij de dga tot heffing van inkomstenbelasting. Bij de vennootschap is mogelijk vennootschapsbelasting verschuldigd over de aanwezige stille reserves. De commanditaire participaties met het ondernemingsvermogen kunnen vervolgens wel met toepassing van de bedrijfsopvolgingsvrijstelling in de schenkbelasting worden geschonken.

Een indirecte schenking van het ondernemingsvermogen leidt bij de dga tot heffing van inkomstenbelasting over het ondernemingsvermogen. In dat geval kan de dga namelijk geen gebruikmaken van de doorschuiffaciliteiten in de inkomstenbelasting. In de schenkbelasting kan wel een beroep worden gedaan op de bedrijfsopvolgingsvrijstelling.

Het omzetten van de open CV in een besloten CV zal bij de dga leiden tot heffing van inkomstenbelasting over het gehele vermogen. De open CV moet in de vennootschapsbelasting afrekenen over de aanwezige stille reserves. Ook voor de Successiewet zal vermoedelijk een nieuwe bezitsperiode aanvangen.

Ook het fiscaal geruisloos omzetten van een open CV in een B.V. op basis van artikel 28a Wet VPB 1969 is niet mogelijk. Deze faciliteit geldt eveneens alleen voor rechtspersonen.

Wat heeft men nodig om het advies in uitvoering te kunnen brengen?

Om tot een juiste analyse van het probleem te komen is allereerst inzicht in de structuur van de klant nodig. Onderdeel hiervan zijn onder meer oprichtingsakten van zowel de B.V. als CV. Daarnaast is de omvang en samenstelling van het (ondernemings)vermogen van belang. Hiervoor zijn recente financiële cijfers nodig, zoals de laatste jaarrekeningen. Tot slot is zeer belangrijk om de wensen van

de klant met betrekking tot bedrijfsopvolging goed in kaart te brengen. Vaak wordt bedrijfsopvolging vanuit louter fiscale optiek aanschouwd, terwijl er nog diverse andere aspecten van belang zijn.

[14] Art. 3.55 lid 3 Wet IB 2001.

Vaktechnisch overleg

- Voorwaarde bij een aandelenfusie is dat de vennootschap gerechtigd moet blijven tot minimaal 50% van de stemrechten in de open CV. Bij een open CV is de beherend vennoot veelal een stichting en de dga de commanditaire vennoot. Voorziet u hier een probleem bij toepassing van de aandelenfusiefaciliteit? Kan dit eventueel worden opgelost?
- Welke aandachtspunten ziet u bij een herstructureringstraject van een open CV-structuur in het kader van echtscheiding?
- Biedt het wetsvoorstel modernisering personenvennootschappen nog een oplossing ten aanzien van de splitsbaarheid van een open CV?

Achtergrond

Wetgeving:

- Art. 2 AWR.
- Art. 2:308 BW
- Art 2:334h BW
- Art. 2:334f BW
- Art. 18 Handelsregisterbesluit 2008
- Art. 35b SW 1956
- Art. 35c SW 1956
- Art. 35d SW 1956
- Art. 35e SW 1956
- Art. 9 UR S&E
- Art. 10 UR S&E
- Art. 3.55 Wet IB 2001
- Art. 3.56 Wet IB 2001
- Art. 4.16 Wet IB
- Art 4.17a Wet IB 2001
- Art. 4.17b Wet IB 2001
- Art. 4.17c Wet IB 2001
- Art 4.41 Wet IB 2001
- Art. 4.42 Wet IB 2001
- Art. 14a Wet VPB 1969

Jurisprudentie:

- C.A. Goosen en J. Kroonenberg, 'De open commanditaire vennootschap en het open fonds voor gemene rekening: een eerste vergelijking', VFP 2017/9
- N.M. Ligthart, 'Anonimisering van vermogen (deel 1)', VP-Bulletin 2017/44
- N.M. Ligthart, 'Anonimisering van vermogen (deel 2)', VP-Bulletin 2017/51

- W.R. Kooiman en F.M. Witpeerd, 'Anonimisering door de CV: een leeuwenvennootschap', WFR 2018/78
- X.G.R. Auerbach en J.J.C. Peters, 'Open CV? Niks mis mee!', Vakblad Estate Planning 2018-51
- N.M. Ligthart, 'Het 'wel en wee' van de open CV', VP-Bulletin 2018/39
- J.A.L. Heldens en G. Renkema, 'Een leeuwenvennootschap die niet brult', WFR 2018/192
- W. Burgerhart, J. Ganzeveld en H. Koster, 'Anonimisering door de CV: géén leeuwenvennootschap', WFR 2018/193
- J.W. Schenk en A.B.D. Kootstra, 'De C.V. doet nog volop mee bij vermogensstructureringen voor heden en toekomst', FTV 2018/9.33
- K. de Heus en D.G.M. Wetterhahn, 'Fiscale aspecten van het anonimiseren van vermogen', Fiscaal Praktijkblad 2018-0092
- S.M.G. Vandenhende, 'Beantwoording Kamervragen over open CV van 20 november 2018: alle vragen beantwoord?', FTV 2018/12-47
- S.A. Stevens, 'Fiscale aspecten van privacystructuren', TFO 2019/160.6
- J.J.C. Peters, 'Vermogensanonimisering, op het kruispunt van fiscale en civiele wetgeving. Waarom, wat en hoe?', FBN 2019/2-5
- S.A Stevens en D.G.M Wetterhahn, 'Fiscale aspecten van de anonimisering van vermogen door middel van een open CV of open FGR', Tijdschrift Familiebedrijven 2019-1
- A.M.A. de Beer, 'Ondernemingsvermogen voor de BOR-AB: enkele knelpunten', WFR 2015/1319, onderdeel 7.3.1
- J.A. Bult, 'Juridische (af)splitsing en bedrijfsopvolging, KWEP 2017/11, onderdeel 5.3
- L. Roos, 'Frustratie (over de) bezits- en voortzettingstermijn', FTV 2019-44
- aantekening van redactie Vakstudie-Nieuws bij Wob-verzoek bedrijfsopvolgingsregeling, V-N 2018/59.11.

Overige:

- Beantwoording Kamervragen over het anonimiseren van vermogen via een commanditaire vennootschap van 20 november 2018 (kenmerk 2018-0000195283)
- Beantwoording Kamervragen over het anonimiseren van vermogen via een commanditaire vennootschap van 13 juli 2018 (kenmerk 2018-0000117494)
- Besluit staatssecretaris van Financiën van 9 maart 2018, nr. 2018-27139, Stcrt. 2018, 15751
- Besluit taatssecretaris van Financiën van 23 juli 2018, nr. 2018-0000119906 (Wob-verzoek bedrijfsopvolgingsregeling)